

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

—

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 6 K,
ZA POL LETA 3 K,
ZA ČETRTO LETO
1 K 50 v.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SOBOTO. — ZA OZANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Za pravice slovenskega jezika.

„Vsinarodi države so enkopravni in vsak narod ima nedotakljivo pravico, da varuje in neguje svojo narodnost in jezik. Država priznava ravnopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, v uradu in v javnem življenju.“

Teh trditev v svoji preširnosti nismo postavili mi pripadniki bornega naroda slovenskega, ampak je to besedilo glasevitega čl. XIX. drž. osnovnega zakona od 21. grudna 1867, št. 142 drž. zak.

V tej zakoniti določbi je torej izraženo načelo, da ima tudi vsak Slovenec kot član to državno pravico, da govori pred sodiščem v svojem materinem, slovenskem jeziku, da podaja tožbe in vloge v tem jeziku, da se mu v tem jeziku odgovarja ter izdaja sklepe, odloke in sodbe v njegovem jeziku. Še več, on ima pravico do tega, da se glase tako tudi vse odredbe sodnikove, bodisi da so zapisane na spisih samih, bodisi da so dane drugim sodnim organom, ali pa kakemu zaprosenemu sodniku. Kajti stranka ima pravico kontrolirati sodnikove odredbe ter proti njim se posluževati pravnega leka, ako je potreba. Torej tudi takozvani „notranji uradni jezik“ mora biti slovenski, kadar pridejo v poštev slovenske stranke. Tembolj, ker danes v Avstriji ni še nobenega zakona niti naredbe, ki bi ukazovala ali dovoljevala rabo nemškega notranjega jezika, in — je ne bo.

Načelo ravnopravnosti v uradu je v čl. XIX. tako jasno in točno izraženo, da ni potreba prav nobenega daljnega zakona, ki bi izpeljeval omenjeno načelo v podrobnostih. Sodnemu uradniku je treba le vestno izpolnjevati zakon in načelo ravnopravnosti pride do polne veljave.

Toda kako izpolnjujejo sodišča ta zakon? Premnogi slučajji na Štajerskem, zlasti pa na Koroškem nam kažejo, da hočejo tamošnji nemško-pacionalni sodniki rabo slovensčine pred sodiščem ne samo kolikor mogoče utesniti, ampak polagoma popolnoma iztrebiti. Nad 300.000 štajerskih Slovencev se sme svojega maternega jezika le prav omejeno posluževati pred sodiščem, nad 100.000 koroškimi Slovenciem je po najnovejši praksi raba slovenskega jezika v sodni dvorani sploh prepovedana.

Zadnja številka „Slovenskega Pravnika“ nam navaja slučaj, ki je v njem nemški sodnik na okrajnem sodišču v Celovcu obema slovenskima odvetnikoma, pooblaščenema dveh slovenskih strank zabranil govoriti slovenski. Utemeljeval je ta svoj sklep med drugim tudi s temi razlogi: „Deželno navaden zamore v tem slučaju biti le jezik, če občujejo v njem deželna avtonomna oblastva, t. j. koroški deželni zbor in deželni odbor. Ker se pa to ne godi, je smatrati za na Koroškem deželno navadni jezik le jezik imenovanih oblastev, a ta je nemški. Nihče ne taji, da ni na Koroškem Slovencev ali boljše Vendov ali „Windische“, ali njihov jezik je različen od pismene slovensčine, ki jo rabijo slovenski odvetniki. Slovensko kmetstvo prebivalstvo („die windische Landbevölkerung“) tudi ne razume tega jezika. Torej je popolnoma brez pomena razpravljati v jeziku, ki je strankam samim tuj.“

Tako predrzno izzivati sme le sodnik, ki ve, da ima brezpogojno zaščito pri višjih oblastih do najvišjih inštanca na Dunaju. Svoje protizakonito postopanje sme tak sodnik soliti še s klofutami vsemu slovenskemu narodu. Tako postopanje mora dobiti svojo kazen in narod slovenski brezpogojno zadoščanje, tu ne smemo poznati ozirov in pardona.

Pravosodni minister je na pritožbo odgovoril, da je rešitev jezikovnega vprašanja v posameznem slučaju popolnoma stvar sodnikova. Sodnik sme torej početi tudi največje protizakonitosti — nekaznovano, kajti višje sodne inštanca so se doslej še v vsakem slučaju postavljale na stran nemškega sodnika, češ, da ni zakona, da bi dovoljeval rabo slovenskega jezika na Koroškem. Čl. XIX. drž. osnovnega zakona seveda nočejo videti in popolnoma gluhi so tudi napram razsodbom državnega in upravnega sodišča na Dunaju, kateri najvišji inštanca sta še to pred kratkim razsodili, da je slovenski jezik na Koroškem deželno navaden jezik, čeprav je deželni odbor proglasil nemščino za svoj uradni jezik.

Pa da bi bili gospodje vsaj dosledni. Na Kranjskem so pričeli sodniki ponekod slovensko uradovati tudi na znotraj. Dovoljuje jim tako zakon, gotovo pa nikjer ne prepoveduje. Nihče bi jim — po besedah ministra Kleina — ne smel blizo, ker je to njihova stvar kako uradujejo. Toda slov. sodnike so dali v disciplinarno pre-

iskavo. Res, gospodje so dosledni v svoji — krivičnosti. Čudno je slišati to nasprotje — sodnik — krivica! Žal pa, da je tako. Tako postopanje je pred vsem zmožno omajati pravni čut v ljudstvu, pa tudi zaupanje v pravičnost sodnikovo, o katerem vem, da je moj največji nasprotnik.

Slovenski odvetniki so bili pričeli akcijo za popolne slovenske razprave na višjem deželnem sodišču v Gradcu v slovenskih pravnih. Dotične predloge je to sodišče dosledno odklanjalo, češ da to vprašanje ni stvar sodnikova, ampak — justične uprave, torej pravosodnega ministrstva. Stališče, nasprotno stališču pravosodnega ministra Kleina! Kje naj torej iščem svojo pravico. Odgovornost odkladajo drug na drugega, kadar mi delajo krivico in kadar mi nočejo nakloniti pravice ter pripoznati zakonov.

Kajti tudi justična uprava je v opetovanih razpisih veljavni i za Koroško poudarjala ravnopravnost učnega jezika pred sodiščem. Kažemo na razpis pravosodnega ministrstva od 15. sušca 1862, dalje razpisi od 20. vinotoka 1866, od 5. kimoveca 1867, od 18. mal. travna 1882, od 31. grudna 1882, od 8. mal. travna 1883, od 25. rožnika 1883 ter ministrske ukaze od 21. mal. srpana 1887 (v zemljeknjižnih stvareh), od 11. rožnika 1888 ter končno od 20. sušca 1889, v katerem je izrečno rečeno, da se je ravnati za Kranjsko, za okoliš celjskega zbornega sodišča in za slovenske okraje na Koroškem po razpisih iz l. 1862, 1867. in 1882. V razpisu iz leta 1882. pravi minister doslovno: „po mojem mnenju sploh ni naloga sodišč, jeziku, ki ga državna uprava pripoznava kakor „v deželi navadnega“, stalno zabranjevati po zakonu zajamčen pristop k sodišču; in če sodišča slovenske vloge brezpogojno zavračajo samo iz tega vzroka, ker razume dotični, ki jih je vložil, tudi nemško uvidevam v tem sicer priprosto, toda nikar zakonito sredstvo, da se celo vprašanje o enakopravnosti zavrne kar od kraja.“

Kamor se obrnemo, povsodi sicer vedno železna sila zakona. Pred to silo zakona je pripoznati tudi puntarske nemške sodnike. Anarhija je, ki sedaj vlada in tej anarhiji, ki jo branijo tudi z najvišjih mest, je treba napraviti konec, into čim prej. Odlo-

LISTEK.

Hlapec Damjan.

Josip Premk.

Ko je stopil iz veže, se mu je zdelo, da dvigajo vsi proti njemu pesti, da se mu vsi reže naravnost v obraz in kličejo škodoželjno:

„Konec! Damjan, končal si!“

Skoro opotekajočim korakom je zavil okolo vogala, se še enkrat ozre za žalostnim pogledom na dvorišče kjer je stalo dvoje svetlih ekvipaž.

Kako srečnega bi se počutil, ko bi zamogel zdaj ko se povrne, povedati ženi veselo vest, da je dobil službo, da je rešena cela družina gladu in pogube — službo ima in vsak teden ali mesec boče zopet prinesel domov svitlo tolarje.

A tako?

Že mesec dni je brez dela, doma gladuje žena in petero otrok, vse so že prodali, kar se je moglo spraviti v denar, in samo izba jim je še ostala, tista samotna, žalostna, brez vsake oprave, po kateri se vlačijo vzdihli kakor škodoželjne pošasti, ki prete pogubiti vse... Pa tudi ta izba jim boče kmalu odpovedana, že pred tednom je bilo treba oddati stanarino. Zgrozil se je Damjan ob misli — kam z ženo, kam z malimi otroci, ko boče še brez stano-

vanja. — Še pred petimi minutami je bilo njegovo srce polno upov, polno lepih nad in blaženim strahom je potrkal na vrata, v tisti lepi hiši, kjer je stalo na dvorišču dvoje svetlih ekvipaž. Drhtele so mu prsi, nekaj ga je stiskalo v grlu, da kar ni mogel najti pravih, spoštljivih besed, kako bi pozdravil gospodarja, ki je sedel mogočno pri mali okrogli mizi in bral časopise. Pa Damjan ni bil vaje z gospodo in se ni znal kretati po elegantnih sobah, zato je zelo nerodno prištorckljal po svetlih, gladkih tleh in sram ga je bilo svoje nerodnosti, da je plaho povesil oči.

Gospod, ki je bral časopise, se je ozrl nanj skoro osorno in Damjanu se je stisnilo srce.

„Kaj, službe?“ je ponovil gospod, komu je Damjan razodel željo. „Jaz sem hlapca zapodil, to je res — kje pa ste dosedaj služili?“

Damjan je posegel v žep in podal črnobradatemu gospodu poselsko knjižico.

Nekaj časa je listal gospod po njej pri zadnjem vpisu pa je nagubančil obrvi.

„Kaj, pri Drmolju ste bili do sedaj?“ ga je povprašal ostro.

„Pri Drmolju, da, gospod — za hlapca! Pridno sem delal —“

„Tiho“, je zagodrnjal gospod, „ali veste, da Drmoljevih poslov jaz ne sprejemam. Kako si drznete do mene —“

Damjan je vztrepetal in zajecal:

„Gospod, bodite dobri — pet otrok imam, lačni so —“

„Čemu se pa ženite, če jih ne morete preživeti“, se je zadril gospod in nakremžil obraz v jezne gube. „Pojdite in iščite službe drugod!“

In odšel je Damjan ponižno s klobukom v roki in jecal nerazumljive besede...

V sovraštvu sta si bila Drmolja in ta bogati gospod, ker sta bila konkurenta in Damjan je čutil, da je postal žrtva tega sovraštva — saj drugače bi ga gotovo sprejel.

Mimo so hodili ljudje, brezskrbno veselje se jim je smehljalo iz obraza in nikomur ni legal na čelo oblak skrbi kakor hlapcu Damjanu, ki se poslednjič ozre na tisto lepo hišo, kjer je položil v črno krsto zadnji up, povesil obupno oči in pomislil, kaj z ženo, kaj z otroci.

— Čemu si se ženil! — mu je zaklicel brezsrčnež. Damjan je čutil, da je zakrivil krivico, ker je poprosil Mino, tisto polno, rdečelično dekletce za roko. Ljubil jo je še v domači vasi, ko je bil še fant brez brk in ona šestnajstletno dekletce. Pozneje je odšel v mesto in tudi Mina je prišla. Takrat je imel dobro službo in ni se mu bilo bati, da bi stradala in trpela pomanjkanje, ako se vzameta. Srečne ure, srečne dneve je preživel Damjan v zakonu, že peto dete mu je podarila Mina in bil je vesel in zadovoljen, da jih more preživljati. Razkošno res niso

čite v leži v rokah državnih poslancev. Od njih zahtevamo najodločnejšega nastopa. Vse tiste „državne potrebščine“, ki naj jih naši poslanci dovoljujejo, naj gredo v zrak. Kaj zato, če pa se mojemu narodu noče privoščiti niti najprimitivnejših v zakonu že zajamčenih pravic in potrebščin. Dati in zagotoviti se nam mora popolna ravnopravnost v vseh uradih, v kojih okolišju bivajo Slovenci. Tu ne smemo odnehati niti za pičico. Nočemo in ne sprejmemo v tem pogledu nobene „koncesije“, marveč hočemo, da se da zakonu oni ugled in ono veljavo, ki jo sicer vedno poudarjajo za naš blagor tako skrbne in vnete — avstrijske oblasti. Izpolnjevati in respektirati zakone morajo predvsem oblasti same, preden morejo in smejo kaj takega zahtevati — od nas. Do, ut des!

Železnično vprašanje na slovan. Balkanu in mednarodni interesi.

Od kar so se balkanski narodi osvobodili turškega jarma — in temu ni še dolgo — opazujemo, s kako hitrimi koraki hiti njihova civilizacija in njihov gospodarski razvoj, da pokrije vse potrebe, katere rodi sedanja doba. Skoro bi človek ne verjel, kako more mala Srbija se postaviti po robu ekonomsko močni Avstriji, kako v Bolgariji, ki je komaj trideset let svobodna, rastejo iz tal nove in zopet nove tovarne, kako se pomnožuje domači kapital, oziroma kako si prilagaja tuje ekonomske vire. Povsod vse v najlepših povojih in popki tega mladega ekonomskega razcveta obetajo naravnost krasno bodočnost. Ta veliki gospodarski razvoj, rodovitni kraji, malo izkoriščena zemlja na eni strani, na drugi pa nedostatek prometnih zvez, ugodni emprij za gospodarske izdelke, zamotane razmere na vsem jugu, so dale misliti nele domačim državam, ampak predvsem evropskim velesilam, ki teže po teh krasnih deželah, da bi se iz njih lepo okoristili, dokler je še čas in dokler je še mogoče.

V ozir pridejo tu predvsem balkanske države same, njihovi sosedje Avstrija, Rusija in Italija ter deloma Nemčija. Angleški in francoski interesi so tu le kolikor se tiče razmerja ostalih velesil do Balkana, oziroma evropskega ravnotežja. Zato je pač umevno, da je Aehrenthalov govor vzbudil vseobčno pozornost evropskih diplomatskih krogov. Da je posebno rusko časopisje zavrelo nad avstrijsko politiko, nam ni treba omenjati; dočim je Nemčija ostala proti svojemu zavezniku popolnoma mirna in sploh ni delala nikakih komentarjev. Drugače pa je z angleškim, italijanskim in francoskim časnikarskim in političnim mnenjem. Sledeče vrstice naj podajo predvsem mnenje francoskega časopisja in francoskih političnih krogov.

Od kar je nastal takozvani avstrijsko-ruski železnični konflikt glede Balkana, posveča veliko pariško časopisje največjo pozornost Balkanu ter premotriva vse okolnosti, ki se morajo tikati balkanskega peluotoka. Cele strani so posvečene izključno temu vprašanju, dostikrat so prinesli časopisi kakor „Matin“, „Journal“, „Republique“ itd. celo po celo stran brzojavnih poročil glede razmerja med Avstrijo, Rusijo in Balkanom. Tudi so prinašali krajše izvlečke iz vseh večjih tujih časopisov izven Francije, ter tako kolikor mogoče natančno in informirali Francosko in sploh okcidentalno občinstvo.

Kot prijatelji Rusov, je umevno, da je francoska javnost za rusko politiko in da ji je hotela tudi kolikor-toliko pomoči. Avstrijska politika se ji zdi toliko nevarnejša, ker stoji za Dunajem Berlin, ki si naj potom Avstrije zasigura pot čez Balkan, Malo Azijo v Bagdad in tako

živeli, saj tega ni bila vajena ne Mina ne Damjan, a včasih, takole ob lepih nedeljah in velikih praznikih sta tudi stopila na polje vina. Prihraniti sicer nista mogla ničesar, a Damjan se tudi ni bal, da bi živela kdaj siromašno.

„Kdor ima krepke roke in se ne sramuje dela, ne bo umrl lakote,“ tako si je mnogokrat dejal in bil prepričan, da mu ne bo šlo težko, dokler bo zdrav in posedal to moč kot sedaj.

Pa prišlo je nenadoma, da se Damjan ni niti zavedel...

Težko je iznenadenje sredi zlatega dne, ko mora človek v temno polnoč in Damjan se je opotekal tisti večer proti domu, ko je povedal Mini s tresočim glasom:

„Izgubil sem službo — treba bo, da si preskrbim drugo!“

Začudeno ga je pogledala mlada žena, pol v strahu, pol v iznenadenosti, a da bi ga ne užalostila in vznemirila še bolj, ga je skušala potolažiti.

„Nič ne bodi žalosten, Damjan! Veliko je mesto in bogati so ljudje, gotovo dobiš še boljše službo. Tri, štiri dni že pretrpimo, tudi teden, ako ni drugače, saj stanarino sva plačevala vedno redno in točno in gospodar naju gotovo ne bo postavil takoj na cesto, ako mu prineseva dva ali tri dni pozneje!“

Lepe so bile tiste Minine besede, polno ljubezni in

končno dobi trdno podlago za svoj „Drang nach Osten“. Političnemu stremljenju Italije, Francija ravno prijazna ni, toda podpirala bi ga vsekakor prej kot Avstrijo.

Vrnimo se tedaj k Avstriji. Avstrijska politika vidi predvsem ekonomične prospehe pred sabo. Zato je njen glavni namen, odpreti pot njenemu blagu na Balkan, ki naj bi postal njen novi trg. Dosedaj je bila edina pot, ki je vodila iz Avstrije na jug izhodna železnica, ki pelje z Dunaja skozi Budapešto, Srbijo, Rumelijo v Carigrad in je takorekoč mednarodna proga. V zadnjem času pa je posvetila Avstrija večjo pažnjo svojemu jugu in začela graditi železnice, ki naj bi pospeševale predvsem ekonomski razvoj, dasi vemo, da so tudi velikega strateškega pomena, zlasti kar se tiče Dalmacije in Bosne. Turčija je nasprotno manj bogata na železnicah, vendar ima poleg orientalske proge še jako važno železnico iz Mitrovice do Soluna. In to železnico hoče Avstrija spojiti s svojimi progami iz Ogrske in Bosne ter pripeti z železno verigo Novi Bazar tesno svojim pokrajinam, obenem pa gospodarsko gospodariti nad Solunom.

Za Avstrijo je ta nova zveza velikanske gospodarske važnosti, pa tudi velikega političnega pomena. Ta nova železnica bi napravila naravnost železno mejo, kakor pravi francosko časopisje, med slovanskima državama Srbijo in Črno goro, ter ju tako ločila za vedno. Balkanski polotok bi postal tako razdvojen in odprta bi bila pot Dunaju in za njim Berlinu, da se tam utabori in odločuje o usodi Balkana. S politiko avstrijske monarhije soglašala le Nemčija, ki ima istotako neposredne koristi, kakor njen zaveznik, dočim druge velesile ne morejo ravnodušno gledati to novo osvojitve, ki bi povzročila preobrat v sedanjem evropskem ravnotežju, ker bi se s tem Avstrija okrepila in pridobila na škodo drugih. Kljub temu, da je to vprašanje tako velikanskega pomena, pa je vendar današnja politična situacija taka, da je težko in skoro nemogoče nastopiti proti Avstriji, ki se tu opira na svojo misijo po konferenci v Münzstegu in Berlinu, ker naglašala posebno svoje kulturno delo in hoče samo mirnim potom odpreti sebi in ostalemu svetu novo tržišče. Ker tudi Turčija ni ravno nasprotna temu projektu in se to pravzaprav tiče samo teh dveh držav, tedaj je položaj res jako zamotan. In vendar Rusija, ki hoče ostati protektorica balkanskih Slovanov, ne more odjenjati!

Ker se ta črta nikakor prepričati ne da, tedaj se ima vsaj paralelizirati veliki vpliv, katerega bi imela ta železnica. Zato pride v poštev obenem še druga železnična zveza, ki naj zadovolji oba ostala interesenta na Balkanu, namreč Rusi in Italijani. Zgraditi se ima transbalkanska železnica, ki naj bi vezala Rusijo, Rumunijo, Bolgarijo, Srbijo in Črno goro z Italijo. Ta proga je sedaj neizogibno potrebna, ako si hoče Italija, predvsem pa Rusija, še dalje ohraniti svoj vpliv na balkanskem poluotoku. Ta proga bi tedaj pomenila v mednarodni politiki, ureditev evropskega ravnotežja, ki bi bilo porušeno vsled avstrijske proge. Obenem bi služila tudi ruski trgovini, kolikor bi si ne izbrala cenejšo pot po morju, predvsem pa balkanskim državam in Italiji. Kar se tiče ostalih držav bi to železnico nikakor ne ovirale, ker bi videle v njej paralelizacijo avstrijskega napredovanja in odmeno povsem ruskim interesom na Balkanu.

Ako se uresniči prva proga, ji mora slediti druga omenjena zveza.

Kako je pa z Balkanskimi državami? Pred par dnevi je pisal „Matin“ nekako sledeče: „Kako bodo pozdravile slovanske države balkanskega poluotoka to novo zvezo, katera naj zagotovi Avstriji gospodarsko gospodarstvo nad balkanskimi narodi, kako bodo gledali jugoslovanski narodi, ki sanjajo, teže in streme po balkanski federaciji, kako

sočutja je bilo v njih in Damjan se je skoro sam pred seboj sramoval svojega nejunaštva, svoje omahljivosti, da se mu stoji že takoj ob prvi nesreči...

In tisti večer je bil vesel kot da ide drugega dne v službo kot po navadi. Premagoval se je, a drugi in tretji dan, ko le ni mogel najti službe, tudi ni več prikrival svoje žalosti mladi ženki.

„Ne obupaj, Damjan“, ga je tolažila Mina in pestovala malo dete. „Ne obupaj, ker to je zadnje, kar zamora človek stori v svojem življenju. Bolje sesti pred cerkvena vrata, zatisniti desno oko in se narediti na pol slepega in nadlegati ljudi s ponižno prosečim glasom za mile darove — kakor obupati! O Bog obupati — ne glej tako žalostno, Damjan!“

„Kaj“, se je razsrdil on. „Da bi beračil ko čutim v sebi moč za delo, ko sem zdrav in bi mi vsakdo lahko pljunil v obraz, ako bi se ravnal po tvojem nasvetu! Ne, nikoli ne, Mina! Raje se takoj ubijem, kot da bi kdaj vzel krajcar, ki ga nisem prislužil! Raje, veruj mi! Preponosen sem, da bi beračil; ne, in tudi ti nisi zaslužila, da bi jedla kruh iz miloščine!“

Trde so bile njegove besede in polne moškega ponosa in Mina je spoznala, da mu ne more ugovarjati.

Tiho je sedela tam v polmračnem kotu in zrla nemo na malega dojenčka, ki je bil peti njenih otrok.

Damjan je stal pri mizi, nagubančilo se mu je lice

bodo pozdravili to novo silo, ki bo kalila njihovo složno delovanje?“

Vsekakor moramo pritrditi, da pridobi jugoslovanstvo zelo mnogo s tema novima progama in menda je ravno „L' Eclair“, ki je pisal, da s tem jugoslovanstvo nikakor ne bo oškodovano, ampak bo nasprotno še tesneje spojeno in se bo lažje razvijalo v skupen prospeh. Dasi bi tedaj nova avstrijska proga zelo oškodovala Srbijo in Bolgarijo, ter bi napravila zares nekako mejo med Srbijo in Črno goro, združevala bi vendar bosensko prebivalstvo s Slovani na Turškem, kar bi gotovo pospeševalo narodno podlago in povzdigo v turški provinciji. Na drugi strani bi pa transbalkanska železnica končno zadostila željam Rumunije, Bolgarije, Srbije in Črne gore, ker bi tako spojila te države, omogočila promet in trgovino med omenjenimi deželami ter vezala posebno slovanska plemena v tesnejši krog. Nepoznani slovanski jug bi se tako odprl širnemu svetu, evropski civilizaciji in odkraja seveda tudi žalibog evropskemu izkoriščevanju. Vendar storjen bi bil korak bliže jugoslovanskemu napredku, omogočila bi se jugoslovanska vzajemnost in njena ideja bi se razvila tem živejše, ker bi pridobivala vedno več trdnih tal.

Kar se tiče nas Slovencev, nas že iz narodnega stališča mora veseliti ta novi pojav, ako se seveda ne bo Avstrija obnašala kot v Bosni in ne postala mačeha nemškega šovinizma in to tembolj, ker eno takozvano zlo prinese iz ljubosumnosti še drugo zlo, ki pa za prebivalstvo ne more pomeniti kot dobro, in velikanski pripomoček in opora k narodni samostojnosti. Tudi si ves jug želi spojitve z ostalim svetom, ki naj bode rešitelj iz neznosnih razmer. Prebivalstvo je v povojih — se krepko razvija in hoče na dan. In ako še pomislimo — od berlinskega kongresa ni dolgo!

Politični pregled.

Državni zbor.

Državni zbor je obravnaval v torkovi seji, ki je bila zopet jako hitro končana, kakor minuli četrtek, najprej nujni predlog poslanca grofa Kolovrata zaradi zvišanja rekrutnega kontingenta za deželno brambo. Dvetretjinska večina pa, ki je potrebna za nujni predlog, ministrskemu predsedniku Becku še vedno ni zagotovljena. Obenem je hotela nesreča, da je nedavno umrl nemški minister-krajan Peška, kateremu mora baron Beck dobiti naslednika. Nasprotujejo pa za sedaj temu predlogu tako Nemci kakor Čehi in Slovenski klub. Čehi ne dovolijo višjega števila novincev, dokler ne dobi višnjeve pole nemški sodnik v Hebu, ki zavrača češke vloge, Nemci zopet zahtevajo od vlade, da disciplinira podpredsednika praškega višjega sodišča, ki zastopa češko stališče, seveda v nasprotju z nemškimi sodniki v smislu zakona in mnogoletne prakse, slovenski poslanci pa so minuli četrtek v zbornici z nujnim predlogom ter interpelacijo in drugi dan še po posebni deputaciji zapretili vladi, da izvajajo primerne posledice, ako se našemu jeziku ne varuje v državnem temeljnem zakonu zajamčenih pravic v državnih uradih na Koroškem.

Tudi po našem mnenju je sedaj dana prilika, postaviti junktim med vprašanjem vojaških novincev in jezikovnim vprašanjem ne samo na Koroškem, temveč tudi na Spodnjem Štajerskem in slovenskemu ljudstvu tudi na tem polju priboriti pravice, katere so mu po državnih temeljnih zakonih zajamčene.

Nemci proti jezikovni ravnopravnosti na Koroškem.

V ponedeljek se je vršilo protestno zborovanje nemškega ljudskega društva proti slovenščini pri sodiščih na

Dalje v prilogi.

in pesti so se mu krčevito stiskale — kot da se jezi nad kruto usodo, ki biča njega in njegovo družino. Mrko so mu zrlle velike, drugače tako vesele oči, in njegove ustnice, ki so vedele povedati vedno kaj novega, so se mu tesno stiskale.

„Še jutri,“ je zamrmral zamolklo in sedel za mizo. A ta „jutri“ se je daljšal in daljšal in poteklo je mesec dni — mesec žalosti in strahu pred nečem velikim, neznanim... in Damjan je ostal brez službe.

Pravkar je izgubil zadnjo nado in še enkrat se je ozrl turobno na lepo, elegantno hišo, potem pa zavil za vogalom z globoko sklonjeno glavo.

Nebo se je smehljal v vsej svečanosti, solnce se je vozilo po njem v zlati barki in ljudje so bili veseli, ker je bilo poletje vse polno zlatega čara...

Črne, ostudne misli so se zapodile liki furije po Damjanovi glavi in stresel se je groze poln, ko je pomislil, kaj z ženo, kaj z otroci...

Oči so se mu širile, zadobivale so steklen sijaj, kakor pogled človeka, ki bi rad z enim pogledom uničil ves svet... Ali te oči njegove so bile uprte v tla, kot da se sramuje pogledati v lice ljudem, ki hitijo vsak po svojem poslu, vsak za svojim zaslužkom, da preživijo ženo in družino.

In, da bi sedel, zatisnil desno oko liki slepec in prosil ponižno miloščine?... On, ki ima zdrave roke, da dela, moč, da se ne upogne sili življenja, on naj prosjači?

Koroškem. Govorila sta „Nemca“ slovenskega pokolenja in imena, poslanec Dobernig in dr. Oton Knapitsch ob pičli udeležbi kakih 300 ljudi, po pretežni večini samih uradnikov.

Dobrnig je pogreval zopet stare laži, da tvorijo Nemci v Avstriji najbolj kulturni narod, da plačujejo največ davka, očital je Čehom rusofilstvo in Poljakom dobičkarstvo, posebno pozornost pa je posvetil našemu malemu narodu. Poudarjal je našo kulturno moč, govoril o našem napredku na vseh poljih — pri tem je seveda pozabil omeniti, da smo vse to dosegli vsled lastne moči in proti volji vlade — omenil razvoj našega slovstva, in govoril zopet o slogi, v kateri hočejo živeti koroški Nemci s koroškimi Slovenci. Živo je naslikal tudi naš napredek na gospodarskem polju, izrazil bojazen, da si bomo v 50 letih osvojili Trst, kjer bo potem zavladal boj med nami in Nemci. Na kak način bode v 50 letih prišlo v Trst toliko miroljubnih Nemcev da se bodo lahko z nami tudi po številu kosali, o tem govornik ni dalje razpravljaj. Tudi „nemski“ jezikovni otok Borovlje se bode težko vzdrazil.

S tem je torej vendar enkrat koroški nemški poslanec odkrito priznal, da tvorimo Slovencitudo in Koroškem kompaktno maso, v kateri se nemške nasebine samo kot otoki nahajajo, kar je vsekakor jako dragoceno priznanje.

Silno opsoval pa nas je dr. Knapitsch. Med drugimi lažmi in zavijanji je znamenita posebno ona, kako ta učenjak tolmači izraz „landesüblich“. Po njegovem mnenju je namreč v deželi navadni jezik oni, ki je bil za časa Jožefa II. kot upravni jezik pri sodiščih v navadi. Ta blazna trditev seveda sama dokazuje, da so Nemcem dobra vsa sredstva, in celo 100 ali 200 let stara, že davno pozabljene in razveljavljene naredbe, samo če jim je po tej poti mogoče ohraniti si svoje „posestno stanje“. V nasprotju z Dobernigom pa je trdil Knapitsch, da Slovenci niti skupnega jezika nimamo in da na Koroškem ni nikjer čisto slovenskega kraja.

Slednjič je še nekaj čeval o vladni podpori, katero uživamo baje Slovenci in končno pozival navzoče k neustrašenemu delu za nemški jezik in k odločnemu nastopu zoper vse nezakonite zahteve koroških Slovencev, katera resolucija se je seveda tudi sprejela.

K temu zborovanju imamo pripomniti samo to, da so na tem shodu govorili državni uradniki in ne zastopniki ljudstva, pri naspabo govorila množica davkoplačujočega ljudstva; kateri klic bo vlada v poštev, je seveda dvomljivo; neovržno dejstvo pa je, da je pravica na naši strani, katera bode slednjič tudi zmagala.

Hrvatska.

Dne 4. maja so priredili zagrebški meščani banket v slovo odhajajočim akademikom, katerih se je zbralo okolo 900, in v tem obnem dostojno manifestirali proti sistemu Rauch. Govorniki, med temi vseučiliški profesor dr. Lazar Car, poslanec Zagorac in profesor Šurmin so pozivali mladino, naj vztraja v boju, v katerem je bode meščanstvo podpiralo. Viharno odobravanje je izzval prof. Šurmin s tem, da je daroval v podporo dijakom 2100 K. Navzoči so takoj začeli dajati nadaljne prispevke in v hipu je bilo nabranih nad 4000 K. Po navdušenih govorih, v katerih se je tudi dobro napadala vlada, ki je s svojim nepremišljenim korakom pogrnala v svet cvet naroda, se je ob pozni uri v polnem redu zaključil banket.

„Ne, nikdar!“ je zaječal zamolklo in se spomnil obenem žene in otrok, ki ga pričakujejo z veselo novico lačni, gladni...

In tedaj mu je bušilo med grešne misli ko črn vampir — „pozabi...“

— Pozabi, Damjan, da si kdaj želel v kraljestvo zlata in sreče, pozabi, da posedaš gladno ženo, gladne otroke, pozabi, Damjan, vse — ker edino v pozabljenju je rešitev. —

Tako mu je nekaj šepetalo, Damjana je zazeblo do mozga.

— Da, pozabili bodo tudi oni, da so te kdaj imeli, pozabili bodo in se borili za obstanek življenja, ako jim bode sreča mila, ako pa ne — vsaj ne bodeš videl njih mrtvaških obrazov... —

In nasmehnil se je hlapec Damjan vsej bolesti, ki jo je nosil v žalostni duši, zresnilo se mu je lice, ko se je nagnil čez ograjo reke, ki je tekla zunaj mesta kakor umazana, lena kača...

Nekaj časa je gledal v valove, ki so šepetali bogve kaj, potem pa se je ozrl v nebo kot da prosi usmiljenja, nakremžil je obraz v grozne gube in se vrgel čez ograjo...

Ko je padel v vodo je nekaj nejasno zaklical, a ljudje, ki so prestrašenih lic zrl ta pretresujoč prizor, niso vedeli kaj...

Potem je izginil pod vodno površje...

Smrt dr. Herolda.

V ponedeljek dne 4. t. m. ob 7. uri zjutraj je preminul dr. Josip Herold, eden izmed najodličnejših članov mladočeške stranke in neizprosen boritelj zlasti za jezikovne pravice češkega naroda. Bil je med Mladočehi morda najboljši govornik, ki se je odlikoval zlasti kot bistrovnen pravnik in natančen poznavalec češke politične zgodovine.

Bojen je bil dr. Herold 22. oktobra 1850. v Vrsovicah pri Pragi. Na praškem vseučilišču je postal 22. oktobra 1874. doktor prava in je otvoril lastno odvetniško pisarno leta 1881. v Kraljevih Vinohradih. V češki deželni zbor je bil izvoljen prvič leta 1883. kot mladočeški kandidat, državni poslanec je postal leta 1885. Pisateljsko je sodeloval pri pravnih strokovnih listih in za „Narodne liste“.

Kot politik je nasprotoval spravi z Nemci, ker je hotel, da se povrne Čehom državno pravo. Potoval je tudi vsako leto v inozemstvo, da je informiral časopisje o stremeljenjih Čehov. Zapustil je zakonski načrt o razdelitvi okrajev in spomenico z ozirom na jezikovno vprašanje na Češkem. Spisa izročje ministrskemu predsedniku Becku.

Na daljnem vzhodu.

Japonska industrijno tako izrablja svojo po zadnji rusko-japonski vojski utrjeno stališče proti Kitajski, da se pripravlja proti Japoncem resen odpor. Kitajci bojkotirajo japonsko blago. Združene države povsod podpirajo Kitajce proti Japoncem, zdaj pa se celo krha angleško-japonska zveza, ker Angleži, stanujoči na vzhodu, pritiskajo na svojo vlado, da se postavi japonski osvajaški politiki po robu. Enako razpoloženje vlada v angleških mornariških in vladnih krogih.

Ruski listi in pariška izdaja „New-York Herald“ potrjuje, da se tudi v Koreji razširja protijaponsko gibanje. Čeprav Japonci kruto zatro vsako vstajo, se punta cela dežela. V japonskih rokah je le glavno mesto Seoul in bližnje obrežje. Vsak teden se vrše med domačim prebivalstvom in posameznimi oddelki japonske garnizije krvavi poboji, v katerih pade mnogo Korejcev, ki so slabo oboroženi. Koncem preteklega tedna je v bližini Munčenga padlo 103 Korejcev, 200 jih je bilo težko ranjenih. Japonci zadržujejo vse vesti o uporu.

Upor na indijsko-afganski meji.

Zadnji boji Angležev na zapadno-indijski meji zadobivajo čimbolj nevaren značaj. Okolo 20.000 Afganov je v zadnjih dneh prekorčilo mejo, ki smelo in tu in tam tudi uspešno napadajo angleške vojske in utrdbe. Vojska z Afganistanom je vsled tega skoraj neizogibna.

Kakor za časa vojske proti Afridom, tako je tudi sedaj vse odvisno od stališča, ki ga bo zavzel afganski mir. Toda med tem, ko so tedaj na povelje emirja ostali afganski rodovi mirovali, je sedaj dvomljivo, če bode emir tudi pri tem uporu zavzel enako stališče in angleška vlada nikakor ne skriva, kako neljuba bi ji bila ravno v sedanjem trenutku vojna s takim sovražnikom, kakor so Afgani in v taki narvano utrjeni in skrajno nepristopni deželi, kakor je Afganistan.

Posebno košljivo je postalo afgansko vprašanje po pogodbi, ki sta jo sklenili lansko leto Anglija in Rusija glede centralne Azije, v kateri je Rusija priznala popolno nadvlado Angliji v Afganistanu. Slednja jamči pa afganskemu emirju le v tem slučaju nedotakljivost njegovega ozemlja, sko se v zunanji politiki popolno ravna po željah angleško-indijske vlade. Ker pa emir tega dogovora še ni priznal in ker ima jako velik vpliv na vse mohamedanske rodove ne samo v svojem kraljestvu, ampak tudi izven istega in ker se dosedaj še nobeni indijski vladi docela ni posrečilo, afganske rodove s silo ali z denarjem podvreči, je angleška vlada v prav opravičenem strahu pred mogočimi posledicami vojske v severno-zapadni Indiji, posebno ker se tudi v domačih indijskih polkih v zadnjem času množe znamenja upornosti.

Ameriško-kitajska zveza.

Med severoameriškiimi Združenimi državami in Kitajsko se je s časom pojavilo prijateljsko razmerje, ki čimdalje bolj zadobiva značaj prave zveze. Amerika rabi Kitajce proti Japoncem in Rusom. Amerika dela zadnji čas posebno na to, da ostane Mandžurija v resnici kitajska in vsled tega ameriški listi silno napadajo Rusijo in Japonsko, češ, da med tema dvema državama obstaja tajna pogodba, glasom katere pripada severna Mandžurija Rusom, južna pa Japoncem. Zdaj je izbruhnil pravi konflikt med Ameriko in Rusijo, in sicer radi Harbina, kjer so Rusi uvedli popolno avtonomijo na lastno roko, ne da bi vprašali Kitajce. Slednji so protestirali, ameriški konzul pa jih podpira na vso moč. Značilno je tudi, da je Amerika Kitajski odpustila ostanek vojnega dolga iz leta 1900, ki znaša 13 milijonov dolarjev.

Družba sv. Cirila in Metoda

4. maja 1908.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani razpisuje s tem službo učitelja, oziroma nadučitelja na enorazredni ljudski šoli na Muti, ki jo namerava

razširiti v mešano dvorazrednico. S to službo so združeni prijemki, katere imajo na Štajerskem učitelji voditelji na dvorazrednih ljudskih šolah I. razreda. Poleg tega prosto stanovanje, eventualno stanarina v znesku 300 K. Prednost imajo tisti prosilci, ki so večji delovanca na šolskem vrtu. Službo je nastopiti po počitnicah. Tozadevne prošnje, opremljene s potrebnimi dokazili naj se pošljejo do 31. maja t. l. na družbeno pisarno v Ljubljani.

Družbi sv. Cirila in Metoda je izročila ženska podružnica šentpeterska 127 K 48 v, čisti dohodek „Jurjevanja“ pri „Ciril-Methodovih“ na Gradu. Iskrena zahvala vsem, ki so bili pomožni ob tem improviziranem delu za našo družbo!

Družbi sv. Cirila in Metoda pošiljajte tudi sicer narabni stari denar, ki leži po blagajnicah, skrinjah in kotih, dela pa napotje. Družba ga vporabi v koristi slovenske.

Novo podružnico družbe sv. Cirila in Metoda so ustanovile v Brežicah rodoljubne Slovenke. Lepo se razvija narodno delovanje na levem bregu Save v zeleni Štajerski, še Sevnica naj se pridruži temu gibanju. Kaj pa desna stran Save, to je na Kranjskem! Ali bi se ne mogla zbuditi?

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal advokat g. dr. Furlan 10 K iz neke kazenske poravnave. To je že tretja pošiljatev njegova pridobljena slovenstvu iz pomirovalnih poravnav zadnjih tednov. Za take vrste prispevke se priporočamo iz znanih dveh razlogov: mir med Slovenci, korist narodu.

Dnevne vesti.

Kranjsko.

— Slovenci smo zopet — Kranjci! Mesto Dunaj namerava prirediti v proslavo jubileja 60 letnega vladanja našega cesarja celo vrsto slavnosti, katerih naj bi se udeležili vsi avstrijski narodi, seveda tako, da bi ti narodi za tuje in nevesče gledalce nekako predstavljali samo razna po avstrijskih provincijah razdeljena plemena velike nemške narodnosti, ki neomejeno vlada od Severnega morja do sinje Adrije. Prirediteljem je bilo težko pri srcu, ko so se morali obrniti tudi na drug jezik govoreče narodnosti; kajti najraje bi ostali Nemci raznih pasem med seboj. Le z ozirom na originalnost in slikovitost nameravanega sprevoda narodov potrebujejo ultranemški Dunajčani vendar nekaj pristnih drugorodcev, ker bi drugače obstajala cela izprememba v sprevodu samo v tem, da bi se vrstili Tirolci z gornještajerskimi todelni, vmes bi se pa kar trlo pristnih mednarodnih kaftanov. Da bi se pa pri tem vendar ne zalil vsenemški čut Dunajčanov, preprečili so zviti prireditelji vse nastope, vsled katerih bi zamogel kdo misliti, da žive na Avstrijskem tudi neneemško govoreči narodi; preprečili so celo nameravane narodne igre Čehov, Slovencev in drugih Slovanov. Čehi, Moravci, Rusini in Hrvati so odpovedali nato popolnoma dosledno svoje sodelovanje pri sprevodu. Ostali so samo še protežiranci med avstrijskimi Slovani Poljaki in pa hlapčevsko ponižni romarji: Slovenci — V četrtek se je vršila seja pripravljalnega odbora za „kranjsko“ skupino tega sprevoda. Na seji je deželni glavar kranjski govoril za obilno udeležbo s strani Slovencev, seveda pod firmo „Kranjci“ in za to navajal več razlogov, češ, da se gre tu za cesarja, ne pa za štafažo dunajskim Nemcem, da mora biti Ljubljana Dunajčanom hvaležna radi pomoči ob potresu in da moramo ravno z obilno udeležbo pokazati, da nas je mnogo Slovanov v Avstriji. Dejstvo pa je, da se hoče s tem sprevodom nam Slovanom do skrajnosti sovražni Dunaj samo postaviti pred svetom in da mu je cesarjev jubilej samo dobro došla prilika. To je tisti Dunaj, ki svojim 400.000 češkim prebivalcem ne dovoli niti ene šole, ki hoče biti glavno mesto monarhije in tira z brutalno silo pri raznih prilikah Slované iz svojih visokih šol, ki v svojih časopisih in v svojih javnih zastopih dan na dan blati, zasmehuje in psuje Slované in specijelno Slovence. Zakaj pa so preprečili nastop Čehov in Slovencev, če se gre samo za proslavo cesarjevega jubileja? Ali cesar mar ne prizna Čehov, Slovencev in drugih Slovanov za svoje narode? — Kar se tiče hvaležnosti za potresno pomoč, povemo samo, da zalaga Dunaj s svojimi industrijalnimi izdelki vse ljubljanske trgovine, oziroma skoraj vse prebivalstvo. Je torej na dlani, da je dunajskim židom zalagateljem tačas zaradi potresa jako predlo in da so v svojem lastnem interesu vsaj za oči z neznatnimi prispevki pomagali Ljubljani zopet na noge. — Kar se pa tiče tega, da se naj Slovenci pokažemo svetu češ: tu smo pa le, odgovarjamo, da kot taki v nameravanem sprevodu sploh ne bomo nastopili, temveč le kot „Kranjci“ — „Krainger“. Da bodo ti „Kranjci“ za tuje le nekaki južnoplaniški ali pa primorski Nemci, zato so in bodo skrbeli prireditelji in pa dunajsko časopisje. Sicer pa za one Slovence, ki se bodo tega sprevoda udeležili, res ni primernejše skupine

kakor je romarska. Kot do smrti udani, nad vse ponižni romarji naj sklonijo svoj tilnik zopet pod nemški jarem. Tuji dobili bodo povsem pravilen utis ponosnega vladajočega Nemca in nekaterih hlapčevskih narodov, kateri nimajo pravice niti do rabe svojega jezika!

— **Slovenska zavednost v ljubljanski okolici.** Človek bi mislil, da mora biti ljubljanska okolica, kar se tiče narodnega ponosa in zavednosti, na prvem mestu. Toda temu, žal, ni tako. V Pijavi gorici nad Škofeljo, ki šteje kakih 60 števil, je komaj 30 moških, ki znajo brati in pisati, in še to so večinoma taki, ki so stari pod 30 let, vsi ostali so analfabeti! In v tej vasi, ki bi tako krvavo potrebovala šole, se še najdejo možje, ki nasprotujejo stavbi šolskega poslopja samo radi tega, ker bi imela občina nekaj neznatnih stroškov in pošiljajo rajši svoje otroke na Ig, ki je čez eno uro daleč. Kako izgleda šolski obisk pozimi, to si lahko vsak sam misli. Da je pa z nevednostjo vedno združena narodna mlačnost in skrajna nezavednost, kažeta nam dva slučaja, ki sta se pripetila v zadnjih dneh. Upošteva dobroto ljubljanskega mestnega vodovoda si prizadevajo razne korporacije v ljubljanski okolici dobiti vodo iz mestnega vodovoda. V to svrhu so se vršile že razne oblastvene komisije in pri teh uradnih obravnavah zastopa zavedne Posavce znani nemškutar in edini nemški notar v Ljubljani dr. Vok — napredne Šiškarje pa najnovejši vodja kranjskih Vsenemcev dr. Eger. Naravna posledica je, da se v imenu slovenskih okoličanov protokolirajo izjave v blaženi nemščini, katere udeležniki kratkoma ne razumejo. In potem mi zahtevamo, da naj se koroški in štajerski Slovenci otresejo nemškutarkega jarma, ter v Ljubljani, kjer imamo slovenskih odvetnikov, liberalnih in klerikalnih, naizberemo, podpiramo naše najljutejše narodne nasprotnike in jim polnimo žepe, da potem z našim denarjem postavljajo šulferajnske šole in nam našo lastno dečo odtujujejo. Kaj naj bomo v resnici hlapci naših tlačiteljev, mesto da jih korenito izstradamo in poženemo iz naše dežele! Prej ne bo miru, kajti blatenje in zasramovanje našega naroda izvira v prvi vrsti od te nemške sodrge, ki se je preobjela našega kruha in nas radi tega še v izvenkranjskih nemških listih pred vsem svetom postavlja na sramoten oder.

— **Z „Prosveto“** nabral je g. Valentin Turk, posestnik in gostilničar iz Novega Kota pri veseli družbi 9 K 48 y. Naj bi dobil vrli narodnjak na sovražni nam kočevski zemlji mnogo posnemalcev!

— **„Glasbena Matica“ v Zagrebu.** Lahko rečemo, da je „Glasbena Matica“ poleg „Slovenske Matice“ edina naprava na Slovenskem, ki smotreno in solidno stremi za viškom v svoji stroki. Iz malega društva, ki je svojim društvenikom vsako leto podalo nekaj muzikalij, se je „Glasbena Matica“ od svoje ustanovitve l. 1871. povzpela do zavoda, ki zbuja občudovanje vsakega objektivnega kritika, da celo naših narodnih nasprotnikov, in ki mora vsakemu Slovincu biti v ponos. Do slave na zunaj pa so pripomogli „Glasbeni Matici“ koncerti njenega pevskega zbora. Da lahko pa tudi trdimo, da bi morali iti daleč po svetu, preden bi prišli do zbora enake vrednosti in veličine. Zasluga je to njegovega glasovnega materijala, zasluga pa še bolj mojstra Hubada, tega nedosežnega dirigenta. Kakor si je pevski zbor „Glasbene Matice“ pred 12 leti na mah osvojil srca razvajenih Dunajčanov, enako zmagovita je bila njegova pot v kraljevi Zagreb dne 2. t. m. Lahko pa trdimo, da je zbor v Zagrebu še bolj pel nego na Dunaju. Vsak ton je bil še bolj fino izrezljan, vsaka barva še topleje in jasneje poudarjana, celota še bolj ubrana in umerjena. Proti temu zboru je bil spremljajoči ga vojaški orkester prava vaška godba. Kot solista sta žela svojo posebno pohvalo gospa Jeaneta pl. Foedranspergova s simpatičnim in čistim svojim sopranom, zlasti pa g. Julij Betteta, učence dunajskega konservatorija ter za jesen že angažovan član dunajske dvorne opere. Umetniško ravnanje z njegovim lepim in močnim organom je dvignilo g. Betteta visoko nad bivšega člana ljubljanske opere. Velikansk je napredek enega leta. Umevno, da je Betteta imponiral tudi Hrvatom, zlasti ki je zapel znano jim arijo Sulejmanovo iz Zrinjskega. Imponirali smo jim sploh Slovenci. „Da smo mi Hrvatje v kulturnem oziru nad Vami Slovenci, gospodine, po tem koncertu moramo reči, da je to bajka.“ Tako so nam zatrjevali razni hrvaški odličnjaki. Da so Hrvatje vzprejeli „Glasbeno Matico“ kar najljubeznivejše in najpresrečnejše, je umevno samo po sebi. Saj poznamo njihov temperament, njihovo gostoljubnost, njihove simpatije do Slovencev še posebej. Zlasti odlične dame zagrebske družbe so tekmovala, da bi napravile svojim posestrinam Slovenkam bivanje v Zagrebu čim prijetnejše. Zato so bili klici ob ločitvi prav iskreni na obeh straneh, ko smo si dejali: na svidenje!

— **Ali župan, ali mešetar Hribar-Tavčarjevih graščin?** Cesta, ki vodi od Ornuškega mostu preko strme

Stráže proti Gameljnom in Šmartnu, že davno kliče po temeljiti preureditvi, predvsem pa vsaj najnujnejši popravi. Cesta čez Stráže se dolga večinoma strmih reber hriba; umevno je, da donša vsak nali in moča mnogo blata in gramoza raz hrib nizdol na cesto. In ker se za to cesto prav nihče ne briga, je tudi umevno, da vsa ta gromada obleži na cesti, dokler se ji pač zljubi, ali dokler je zopet drugi nali ne odnese na drugo mesto; cesto samo pa izpirajo, da je joj. In cestna uprava? Ne vidi nič, ne sliši nič, je, kot bi bila mrtva stvar! Že je tega več kot leto dni, odkar se je na te nedostatke opozoril „neumorni“ cestni načelnik g. Belc iz Št. Vida. Mnogo jih pohaja po ti cesti, a „le njega pa od nikoder ni“. In šmartinski župan? On sicer po božji volji nosi ime župana, je obenem tudi cestni odbornik, ki ima ravno ta del ceste v oskrbi, si pa pri vsem tem misli: Što to briga me? In tako tudi dela! Ljudje, ki iščejo župana doma, delavci, ki bi radi imeli svoje izkaze itd., čakajo in čakajo po mesec dni, a tudi župana Tršana od nikoder ni. Kje vraga tiči? Glas gre po deželi, da je g. župan Teršan v prvi vrsti dobro plačan mešetar za Hribar-Tavčarjeve graščine, v drugi vrsti dela pri tem poslu tudi zase kupčije, svoje županske in druge dolžnosti pa kot po božji volji voljen župan in kot dober kristjan, prepušča v oskrbo zopet le božji volji. Ker pa Bog po svoji volji ne podpira malomarnosti županov, četudi so navidežno klerikalci, v resnici pa mešetarji liberalnih graščakov, zato so v okolici Šmartna nastale razmere, za katere bi bilo nujno potrebno, da se zanje pobriga tudi merodajna višja oblast. Občani morajo biti na jasnem, ali je g. Teršan šmartinski župan, ali je le mešetar Hribar-Tavčarjevih graščin?

— **Slovesna otvoritev nove opekarne v Gameljnih.** Kakor znano, se je v Sr. Gameljnih pri Šmartnem zgradila nova opekarina, in sicer prva opekarina z električnim obratom na Gorenjskem. Vsa tozadevna dela so sedaj gotova; izdelovanje opeke se je za poskus že pričelo. To nedeljo pa se vrši slovesna otvoritev tega novega gorenjskega industrialnega podjetja; popoldne se opravlja na licu mesta blagoslovljenje prostora, oziroma zgradbenih oddelkov. Drugi dan prične tovarna z rednim obratom. Podjetje je v domačih slovenskih rokah. Več o njem izpregovorimo po očitnem nove zgradbe. Dostavljamo le še, da leži nova zgradba na vznožju izletnikom priljubljene gore Račice, ki je baš sedaj najhvaležnejša tura za nedeljske izletnike.

Štajersko.

— **Nameravan atentat na štajerske Slovence.** Justična uprava, ki se pri sodnijskih imenovanjih vedno dosledno ravna po željah nemškega narodnega sveta v Mariboru, hoče štajerskim Slovincem zadati zopet nov udarec in to sedaj, ko je preteklo komaj par mesecev, kar nam je ekselencia Klein po naročilu mariborskega nemškega narodnega sveta imenoval kar tri nemške sodnike za čisto slovenske okraje. V Laškem trgu, kjer smo prej imeli slovenskega sodnika, je imenovala vlada Nemca, zato pa je prišel v Šmarje „kot kompenzacija“, kakor se je izjavil justični minister, Slovenec g. Mladič. Sodnik Mladič pa si želi nazaj na Kranjsko in v Gradcu nimajo nič nujnejšega nego tej želji ustredi ter imenovati na Mladičevo mesto Nemca dr. Watzulika. Tako nam torej naša slavna vlada kompenzacija, katero nam je dala pred par meseci, danes zopet nazaj vzame ter nam v kratki dobi petih mesecev vsiljuje na čisto slovensko ozemlje že četrtega nemškega sodnika. Vsa imenovanja v področju nadsodišča v Gradcu od januarja 1907 pa do danes, vse vadašnje razsodbe tega nadsodišča v jezikovnih stvareh so naperjene proti Slovincem, vse se izvaja dosledno tako, da se krči slovensko posestno stanje glede sodnijskih mest in da se Slovincem kršijo jezikovne pravice in vse to proti veljavnim zakonom v golo zadoščenje nemškemu „Drangu nach Süden“. Hoče li vlada siloma vzbuditi v Slovincih prepričanje, da za nje ni zakona ne pravice in da ne žive več v pravni državi? In baš v jubilejnem letu?

— **Vistarinjeva čast — rešena?** Dr. Benkovič je vložil v državnem zboru interpelacijo, zakaj se je ustavilo kazensko postopanje proti bivšemu brežiškemu glavarju Vistarinju, ki je kmete okradel za več tisočakov podpornega denarja. Pravosodni minister Klein je „odgovoril“. Res je — je dejal — da je Vistarini manj izplačeval in si dal potrjevati večje zneske, a ostale vsote je menda kam založil (!); ni imel namena poneveriti, zato se je moralo postopanje ustaviti. Obljubil je pa tudi poravnati škodo že pred ovadbo. Ni imel namena škodovati komu. — Kako znajo gospodje zaviti! Zgoditi se zna, da se bo v kratkem pred kakim sodiščem kak tat zagovarjal, strogo se držeč besed pravosodnega ministra, sledeče: Sicer sem res kradel, a vendar nisem tat, ker nisem imel namena krasti! — In sodnik bo moral „kazensko postopanje ustaviti“!

— **Moralna propalost na Zgornjem Štajerskem.** V četrtek dne 7. maja t. l. se je razpravljalo pred porotnim sodiščem v Gradcu proces, ki kaže moralno višino bogaboječega nemško-štajerskega ljudstva v zelo čudni luči. 46letna Marija Fünk v Gradcu je imela tri otroke, vsakega

seveda z drugim „očetom“. Ker se ji je pa še vedno tožilo po moški opori, izbrala si je novega „moža“ v 54letnem Juriju Fürstu, kateri je živel ločen od svoje žene. Ta dva krepostna človeka sta se tedaj združila v skupno gospodarstvo. Toda Fünk je tako ljubila izpremembo, da si je poskušala pridobiti še nekega 30letnega Janeza Weithauserja, in sicer je zahtevala od Fürsta in od svojega 17letnega sina, da bi jo smel Weithauser enkrat v tednu „obiskati“. Čeravno pa sta ta dva možakarja bila pristaša proste ljubezni, vendar sta Fünkovki v tem nasprotovala. Toda slednja si je znala pomagati. Ker že sama ni mogla občevati z Weithauserjem, je ponudila slednjemu svojo 12letno hčerko in tako je Weithauser res kmalu stalno občeval v hiši Marije Fünk. Zadovoljni so bili vsi. Jurij Fürst je obdržal še vedno nedotakljivo pravico do Marije Fünk starejše in je mirno gledal, da se je Weithauser za enkrat zadovoljil s hčerjo. Pri obravnavi, katera je bila seveda tajna, se je izkazalo, da je cela častita družba „občevala“ v eni sobi. Za svoje krepostno življenje je dobil Weithauser tri leta, Marija Fünk pet let, Jurij Fürst pa je bil, česar sam ni pričakoval, oprošten.

— **Ptujska gora,** kraj, ki je sredi povsem slovenskega ozemlja in kjer o kakem Nemcu ni ne duha ne sluha, ima, kakor se nam piše od štajerske Drave, še vedno s a m o n e m š k i poštni pečat z napisom: „Maria Neustift“. To ni lepo, pa je tudi — nesmisel! Koliko pa je Slovencev, ki vedo, da ste imeni Maria Neustift in Ptujska gora — identični??

— **Sokolski dom v Gaberju pri Celju** se morda v najkrajšem času začne graditi. Iz Celja do tja bode kakih deset minut. Stavbišče mevi nad 900 kvadratnih sežnjev in stane 15.000 K. Želimo, da se kmalu dvigne ponosno poslopje tam zunaj v Gaberjih, ki so v veliki nevarnosti.

— **Iz Gaberij pri Celju** se nam piše: Upravitelj slovenske hiše je dal baje tu stanovanje v najem raje zloglasni „Südmarki“, nego pa slovenski stranki; to pa le radi tega, ker je „Südmarka“ nudila par kronc več. Če je to resnica, potem pač primanjkuje besed, da bi tako počenjanje dostojno ožigosali. Kako nas more nasprotnik uvaževati, če se mu pa sami naravnost izročamo v — zasmeh!

Koroško.

— **Nemške šikane.** Pri vpisu nove borovske tovarne za orožje so se delale od strani sodišča razne ovire in težkoče. Prva instanca v Celovcu sploh ni hotela vpisati firme v zadrudni register, češ, da so pri tem podjetju udeležene kot družabnice posojilnice in hranilnice; taki denarni zavodi bi po mnenju celovškega sodišča ne smeli biti družabniki takih podjetij. Višja deželna sodnija v Gradcu je zopet razsodila tako, da sicer smejo biti pri taki družbi posojilnice, da pa mora imeti družbena pogodba posebno notarsko obliko. Zato tudi ona ni hotela vpisati, oziroma dokazati vpisa firme v zadrudni register. Nato se je družba pritožila po svojem zastopniku g. dr. Ferd. Müllerju na najvišje sodišče na Dunaju. Ta pritožba je imela uspeh. Najvišje sodišče je izpremenilo namreč obe razsodbi spodnjih instanc in ukazalo celovski sodniji vpis firme v zadrudni register.

— **Občina Sele nad Borovljami** na Koroškem bije neustrašen boj proti nasilstvom nemškonacionalnega uradništva. Kako je tu res treba pravega boja za vsako manjšo stvar, kaže sledeči slučaj. Selsko županstvo je naročilo od novega leta naprej pri celovškem okrajnem glavarstvu slovenski državni zakonik ter plačalo naročnino, a okrajno glavarstvo je vzlic temu pošiljalo nemški državni zakonik, katerega pa je županstvo vedno vračalo. Okrajno glavarstvo je na to zahtevalo, da naj občina naroči poleg slovenskega tudi nemški izvod, češ, da si občina vsled tehničnih razrazov s slovenskim zakonikom ne bo mogla v vseh slučajih pomagati. Županstvo je na to odgovorilo z naznanilom, da jamči za popolno razumevanje slovenskega državnega zakonika ter odklanja nemškega. „Ozira se na občinski odbor, kakor tudi na večino slovenskega prebivalstva je nemški zakonik tukaj brezpomemben, ker ga nihče vsled visokonemških kakor tujih tehničnih izrazov ne razume. Ker se je naročnina za slovenski zakonik že poslala, se nujno zahteva, da se isti skoraj dopošlje. Župan Janez Uznik.“ In občina Sele sedaj dobiva slovenski državni zakonik. Odločnosti in dela je treba, pa se da na Koroškem tudi veliko doseči!

Primorsko.

— **V Ločniku** blizu Gorice se je ustanovilo po iniciativ „Zveze narodnih društev“ te dni „Narodno izobraževalno društvo“. Vpisalo se je takoj nad 30 članov. — Ločnik je edina kmečka občina, v goriškem okrajnem glavarstvu, ki ima laški občinski zastop in laškega župana. V občini pa je tudi mnogo Slovencev, tako da je v Ločniku tudi slovenska ljudska šola. Ločnik je po večini potujčen. Imen je v njem vse polno slovenskih. Društvo je za ta kraj velevažno, zato zasluži „Zveza“ vso pohvalo za ustanovitev društva.

— **Tuji v Opatiji.** Opatijo je obiskalo od 1. septembra 1907 do 22. aprila 1908 20.718 oseb, od 16. do 22. aprila jih je prišlo 1102, a 22. aprila je bilo v Opatiji nastanjenih 4062 gostov.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Na dunajskem denarnem trgu je bila tendenca sicer trdna, vendar se je kupčija razvijala le v ozkih mejah. Posebno zanimanje vlada le za akcije državnih železnic in za alpinske montanske akcije. Notirale pa so kreditne akcije 629.75, ogrska kreditna banka 749.—, bančno društvo 522.75, zemljiška banka 434, državne železnice 692.50, lombardi 135.60, alpinske montanske akcije 654.25, ruska renta 94.40. Mesečni eskompt neizpremenjen, bančna obrestna mera $4\frac{1}{2}\%$, privatni diskont $4\frac{1}{8}\%$ do $4\frac{3}{16}\%$, daljši $4\frac{1}{2}\%$ do $5\frac{1}{8}\%$.

Promet s pridelki.

Inozemska poročila so bila vobče sicer trdna, vendar je bila tendenca slaba, in sicer zaradi stalno lepega vremena, katero vzbuja nade na dobro letino. Čeravno niso ponudbe v pšenici in rži še velike, je vendar oves padel za 5 v in koruza vnovič za 10 v.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška 76 do 79 kg K 12.45 do K 12.85, slovaška 77 do 81 kg K 11.80 do K 12.40; nižeavstrijska in moravska, K 11.60 do K 11.90.

Rž, slovaška 72 do 75 kg K 10.60 do K 10.90; peštanska 72 do 75 kg K 10.65 do K 10.90; avstrijska 72 do 75 kg K 10.70 do K 10.90; ogrska 72 do 74 kg K 10.55 do K 10.80.

Ječmen slovaški K 7.40 do K 8.60.

Koruza, ogrska K 6.85 do K 7.05.

Oves, ogrski izjemne vrste K 8.05 do K 8.40; prve vrste K 7.80 do K 8.05.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 62.— D, K 62.60 Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 97.— D, K 98.—.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 67.75 do K 68.25.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11.50 do K 12.— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje K 0.80 do K 1.50

„ „ zadnje „ 1.— „ „ 1.80

telečje „ „ 0.44 „ „ 1.70

svinjsko „ ogrsko „ 1.40 „ „ 1.76

ovčje „ „ 1.12 „ „ 1.20

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 69.50 D, K 70.— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 33.50 D, K 34.— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 58.— D, K 59.— B ab Dunaj. Cena padla.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 79.25 B K 79.75 B, kristalni sladkor prompt K 69.50 D, K 70.—, ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average B 47.— D; K 48.— B; Santos Perl Good K 51.— D; K 52.— K prompt od Trsta. Tendence mirna.

Glasovi odvetniških in notarskih uradnikov.

Naša brošura.

(Dalje.)

Temeljni razlog bednega položaja vseh uslužbencev notarskih in odvetniških pisarn tiči v današnjem socialnem redu. Zaraditega bi vsi odvetniški šefi, ki so danes po mnenju prologa najinteligentnejši in najizobraženejši v državi, morali tudi pristopiti k oni stranki, ki zastopa najbolj napredna in najbolj inteligentna načela, politična, socialna in humanitarna, in z njimi vred odvetniški in notarski uslužbenci. Je pa žalosten fakt za obe strani ta, da so danes odvetniški in notarski šefi, kakor tudi njih voditelji pisarn, sollicitatorji, koncipijenti in drugi uradniki glavni temelj najbolj nazadnjaškega liberalizma, največji priganjači in agitatorji za liberalno stranko, in ravno na Kranjskem se je pri zadnjih volitvah iz teh slojev pokazal grozen entuziazem. Kranjski odvetniški šefi in uradniki so se prav po otročje veselili zmage nad klerikalnim zmajem. Odvetniški in notarski uradniki so torej prav mnogo krivi laste mizerije.

Nasvetovana pot samoizobrazbe in samospoznanja je pa jako radikalno sredstvo, da se zboljšajo, in sicer prav naglo izboljšajo razmere med uslužbenci. Res je, da pride vsakdo tudi brez organizacije potom samoizobrazbe in samospoznanja po trdih bojih do trdnosti in kreposti. Jaz pa zlasti ne poznam ravno med notarskimi in odvetniškimi uslužbenci ljudi, ki bi šli po poti samoizobrazbe in samospoznanja in ki bi po trdih duševnih bojih postali tdni in krepki. Ako bi jaz poznal na Slovenskem kje takega odvetniškega uradnika, pa bi ga prav srčno pritisnil na svoja prsa in ga sprejel za tovariša v svojo pisarno. Takega ni, — torej pač velik razlog mizerije. V tolažbo bodi usluž-

bencem odvetniških in notarskih pisarn, da tudi gospodje šefi to lepo idealno pot prav malo poznajo, da so sicer učeni juristi in praktični odvetniki, da je pa tista pot samoizobrazbe in samospoznanja in tista pot notranjih bojov mnogo pretrnjeva zanje in da so s tega stališča gospodje šefi in uslužbenci na enaki stopinji mizerije. Če bi tega ne bilo in bi se gospodje šefi potom samoizobrazbe in samospoznanja dvignili nad današnji buržoazni sloj, potem bi sami vplivali na to, da se razmere njihovih uradnikov izboljšajo, in bi se nekoliko bolj potovaršili z uslužbenci. Zato nikar valiti večji del krivde na šefe. Kvečjemu bi se utegnile reči: „Ker bi Vi potom svojih študij morali biti višji in izobraženejši od nas, bi morali Vi pričeti“, — bolje pa: „Pričnimo skupaj ab ovo!“

Torej glavna krivda je pač v žalostnih socialnih razmerah. Epitheta ornantia vsled teh socialnih razmer: svobodomiselnost, prostost, človečanstvo, demokracija itd. ostanejo do tedaj, dokler ne nastopijo izobraženci poti splošne izobrazbe, ne glede na šolsko in strokovno izobrazbo, po spoznanju samega sebe. Le izvenredno sredstvo sanira položaj odvetniških in notarskih uradnikov in to izvenredno sredstvo je ravno revolucionarna pot socializma, ki hoče premembo v socialnem življenju, hoče premembo v socialni izobrazbi in hoče podreti ločitev razredov. Razmere uslužbencev so torej zastrupljene z dveh stališč: s socialnega in z individualnega. Saniranje socialnega stališča je možno potom socialne stranke, saniranje individualnega stališča pa potom samoizobrazbe. Nikar pa naj ne mislijo uslužbenci, nikar naj ne bodo tako naivni, da jim bodo pomagali drugi.

„Pomagaj si sam in Bog ti pomore!“ Kjer hočejo pomagati šefi, tam lahko store, kjer pa nočejo, bi morala vplivati splošna organizacija odvetniških in notarskih uradnikov. Taka organizacija zahteva precejšno stopnjo izobrazbe in ker manjka te, ni prišlo do splošne organizacije in najbolj eklatantno so pokazali odvetniški in notarski uradniki svojo nesposobnost za splošno organizacijo z malenkostnim rogoviljenjem in prepiri v sedaj obstoječih društvih oziroma podružnicah v Celju in Ljubljani. Danes so uslužbenci na tem, da niso še godni za skupno organizacijo, torej jim manjka glavno in splošno sredstvo, kako primorati šefe, da se izpreobrnejo. Jaz za svojo osebo popolnoma priznavam zahteve odvetniških uradnikov in mislim, da sem šel v svoji pisarni že preko tega. Priznavam upravičeno zahtevo stalnosti in ureditev službenega razmerja potom zakona. Kakor e. kr. uradnik ne sklepa pogodbe, marveč stopi v službo na podlagi zakonitih določil, tako je neobhodno potreba, da se za vse privatne uradnike vsvari zakonita podlaga. Priznavam torej popolnoma upravičeni predlog, ki ga je sodrug poslanec dr. Ellenbogen v juliju predložil poslanski zbornici, ki ureja službeno razmerje duševnih službojemalcev. Mezdne pogodbe naj se sklepajo, kakor vse pogodbe med ljudmi, ki so medsebojno neodvisni, in dolžnost zakonodajstva je, da poseže vmes tam, kjer bi sicer morala sklepati pogodbo gospodar in sluga, oziroma neodvisen in neodvisen človek. Mezdna pogodba, posebno glede duševnih delavcev, pa je tudi jako prekerna. Kjer gre za dejansko duševno delo, je skoraj nemogoče določiti količjak precizno prevzete dolžnosti, in v odvetniški pisarni, kjer je prva zahteva zaupanje in moralna kvaliteta, se skoraj ne da sklepati mezdne pogodbe.

Praksa sama je torej privedla do tega, da je danes „službena pogodba šef“, to se pravi, dokler uradnik odgovarja s stališča zaupanja in iz moralnega stališča zahtevam, šef uradnika drži, sicer se ga pa bržko more, iznebi. Prav bi pa bilo izraženo dosedanje razmerje: službena pogodba sta šef in sollicitator, in to tudi s stališča zaupanja, izobrazbe in moralnosti. Kjer obadva nista na gotovi stopnji, tam ne pomaga sploh nikaka, še tako dobra pogodba. Sicer pa tudi zakonita določila ne izpremene bogsigavedi koliko razmer med šefom in uslužbencem. Po mojem mnenju bodo tudi odslej šefi več ali manj zadnja instanca, ker gre ravno predvsem za vprašanje zaupanja in moralnosti. Sicer pa velja tudi zame tukaj rek angleškega filozofa Cliforda: „Ako bi ne bili ljudje boljši od njihovih religij, potem bi bilo že to naše življenje pekel.“ Torej ne religija, ne zakon ne delata ljudi dobrih ali slabih, temveč delajo to prirojene lastnosti in vzgoja. Brez dobrih lastnosti ter brez vzgoje in poduka ne bo tudi pri odvetniškem stanu dobrega materiala ne na eni, ne na drugi strani.

Dejansko priznavam tudi trditev, da danes izgubljata odvetništvo in notarijat vedno bolj bistvo onih idealnih poklicov, za kakršne so jih smatrali nekaj, temveč da sta se začela posluževati različnih konkurenčnih sredstev. Zaraditega sem jaz vedno na tem stališču, da se odvetništvo uvrsti med obrti, in ga smatram dejansko za obrt. Vsaka obrt se pa vrši lahko več ali manj idealno. To pa je docela individualno vprašanje, vedno vprašanje duševne kvalitete tistega, ki jo izvršuje. Tudi sem tega prepričanja, in sicer na podlagi izkušenj, da bolj ko kak stan poudarja svoj idealni poklic in svoje idealno stališče, manj ga dejansko izvršuje. Videti, da se vrši obrt in skusiti idealizirati kolikor mogoče izvrševanje te obrti, to se zdi meni naloga

količjak idealnega šefa. Izvrševati pa odvetništvo v starem idealnem zmislu, je pač toliko rečeno, kakor zapreti pisarno in postati prepovednik krščanske ljubezni in nuditi svojo pomoč brezplačno tistemu, ki bi je bil potreben.

(Sledi.)

Naš občni zbor.

(Konec.)

O nadaljni točki dnevnega reda, namreč o sklicanju enquete glede ureditve plač, poroča tov. Mencinger. Iz njegovih izvajanj posnamemo: Takoj iz početka društvenega delovanja se je pričelo baviti društveno vodstvo z vprašanjem glede ureditve in sistemiziranja plač in se je tudi že obrnilo na vse stanovske tovariše, da dopošljejo podatke za to enketu, to so v prvi vrsti statistični podatki, toda mnogo je tovarišev, zlasti zunaj na deželi, ki nočejo ali ne umevajo pomena take enquete in ki sploh kljub opetovanim pozivom ničesar ne odgovore. — Vendar pa radi tega še ni treba obupavati, gotovo se bo od teh doseglo, da pošljejo podatke. Sedaj, ko je v narodnogospodarskem pododseku na Dunaju sklenjeno, da pride tudi naš stan v zakonsko predlogo glede ureditve službenega razmerja, so nekateri tovariši mnenja, da je taka enкета brezpredmetna. Kljub temu pa je po poročevalčevem mnenju umestno, da se poskusi sklicati tako enketu, ki bi bila takorekoč prvi predpogoj za kolektivno pogodbo, ker tej novi zakon priznava veljavo in moč. Ta enкета naj bi ustvarila takorekoč službeno pragmatiko odvetniškega in notarskega uradništva, določila minimalno začetno plačo in še mnogo drugih točk, ki tudi po novem zakonu ne bodo urejene. Z enketu samo pa je združeno velikansko delo, kajti treba je pripraviti gradivo in se vsestransko pripraviti. Po poročevalčevem mnenju, naj bi se poklicalo v enketu po dva zastopnika odvetniške zbornice, notarskega kolegija, odvetniških in notarskih kandidatov, društvo pa naj bi poslalo tja osem članov in ti naj se že danes določijo, obenem se jim pa naj nalaga, da pripravijo potrebno gradivo in da prouče položaj, kako bi se na najumestnejši način izvedla ta naloga.

Za predlog govori tudi tov. Petrič, češ, sami moramo začeti, ker šefi se ne zanimajo za nas in zastoj bi čakali, ako bi hoteli pričakati trenutka, ko bi oni sami sprožili to vprašanje. Enкета je na vsak način potrebna, ker je treba poleg plač urediti tudi delavno dobo, kajti v nekaterih pisarnah imajo šesturni, drugod pa sedem in celo osemurni delavni čas.

Tov. Tavčar je mnenja, da je sklicanje enquete za sedaj prezgodaj, ker še ne vemo, kaj bo sklenil državni zbor z zakonsko predlogo o službenem razmerju. Takrat bo šele pravi čas za sklicanje enquete, kajti sedaj še ne vemo natančno, kaj bo vse ta zakon urejal. Tov. Petrič in Mencinger ugovarjata tem izvajanjem, češ delati je treba tudi že sedaj, ker s tem pokažemo, da nam je kaj na stvari. Zato naj se nasvetovani odsek osmih članov takoj danes izvoli in njegovo delovanje obsegaj predpriprave za sklicanje enquete. S tem predlogom se strinjajo zborovalci in se izvolijo v odsek tov. Christof, Cimerman, Kamenšek B., Krajger, Mencinger, Petrič, Rozman in Tavčar.

O naslednji točki dnevnega reda: ustanovitev pogrebnega zaklada je poročal tov. Christof in smo njegovo poročilo že doslovno objavili. V debato so posegli tov. Mencinger, Petrič, Tavčar in Štefan Kamenšek, ki so vsi mnenja, da je treba zadevo vsestransko proučiti in nekatere točke po III. skupini v Gorici izdelanih pravil na vsak način preukrojiti. Tov. Mencinger predlaga, naj se tudi za to vprašanje izvoli odsek štirih članov, ki naj predela pravila in uračuje dane nasvete. Nato se izvoli v ta odsek tov. Christofa, Štefana Kamenška, Alojzija Kocmurja in Frana Štora.

Pri slučajnostih stavi tov. Mencinger nasvet, naj bi izdalo društvo lastni koledar v kakih 800 iztisih. Bil naj bi to nekak slovenski odvetniški koledar. Ker se je pa pojavilo proti tem nasvetu več pomislekov, ga umakne predlagatelj. — Ker se nihče več ne zglašuje, zaključijo nato predsednik z običajno zahvalo ob pol 6. uri občni zbor, ki se je lepo izvršil.

Dodati nam je k temu edino le še, da se je vršil med opoldanskim odmorom skupen obed, kjer se je prebrala tudi brzojavka stanovske organizacije iz Linea, kjer se je ravno ta dan vršil shod za uvedbo nedeljskega počitka. Po kosilu je napil tov. Mencinger navzočim zastopnikom časnikarstva in jim izrekel zahvalo za dosedanje podpiranje stanovskih teženj ter jih prosil i nadaljne podpore. V šaljivem tonu je reagiral na to napitnico urednik Ekar, dočim je tov. Christof želel organizaciji lepega razvoja in napil vzajemnosti društvnikov.

Društveni večer se vrši danes v soboto v rastavraciji „Auerjevih dedičev“ v Wolfvovih ulicah. Začetek ob 8. Tovariši, pridite polnoštevilno!

Jurist

vešč nemške stenografije, išče primerne službe v kaki pisarni. — Ponudbe s pogoji na upravništvo tega lista pod „G. 40.“

Razpis službe ravnatelja slovenskega gledališča.

Vsled sklepa obč. sveta z dne 5. t. m. razpisuje se služba ravnatelja slovenskega gledališča v Ljubljani z letno plačo 7200 K, ki se bode izplačevala ravnatelju v mesečnih naprejšnjih obrokih pri mestni blagajnici.

Ravnatelja imenuje po nasvetu odbora Dramatičnega društva izmed treh prosilcev (iz tera) občinski svet ljubljanski.

Ravnatelj mora biti Slovenec. Prednost imajo pisatelji, ki praktično poznajo gledališče in tehnično stran predstav.

Služba je provizorna proti trimesečni odpovedi. Prošnje je vlagati pri odboru Dramatičnega društva v Ljubljani najkasneje do 23. t. m.

Odbor Dramatičnega društva v Ljubljani
dne 8. maja 1908.

Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN
v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

FRAN JUVAN
posestnik valjčnega mlina v Srednjih
Gameljnih nad Ljubljano
priporoča svoje
izvrstne mlinske izdelke.

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil.
docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

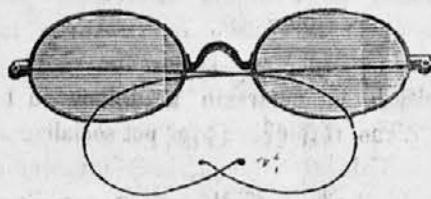
Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav.
Schwentnerja v Ljubljani.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 26

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod,
kakor razna očala, ščipalce, daljnogleda, toplomerje,
zrakomerje itd. — Očala in ščipalci se napravijo na-
natančno po zdravniškem receptu.

Velika zaloga raznih
žepnih in sten-
skih ur

zlatnine in srebrnine.

Ceniki za optično blago in
separatni ceniki ur in zlat-
nine se razpošiljajo franco.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo
Dobo“! — Zahtevajte list po vseh
gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842.

Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža.
Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska
in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:
Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:
Igriske ulice 6
Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem e. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih
knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil,
plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Prva
domača dolenska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1— lit.	Tropinovec navad. K 1— lit.
III. „ 1-10 „	III. „ 1-10 „
II. „ 1-30 „	II. „ 1-20 „
I. „ 1-50 „	I. „ 1-40 „
Drožnik III. „ 1-30 „	Brinjevec III. „ 1-40 „
II. „ 1-50 „	II. „ 1-80 „
I. „ 1-80 „	I. „ 2— „

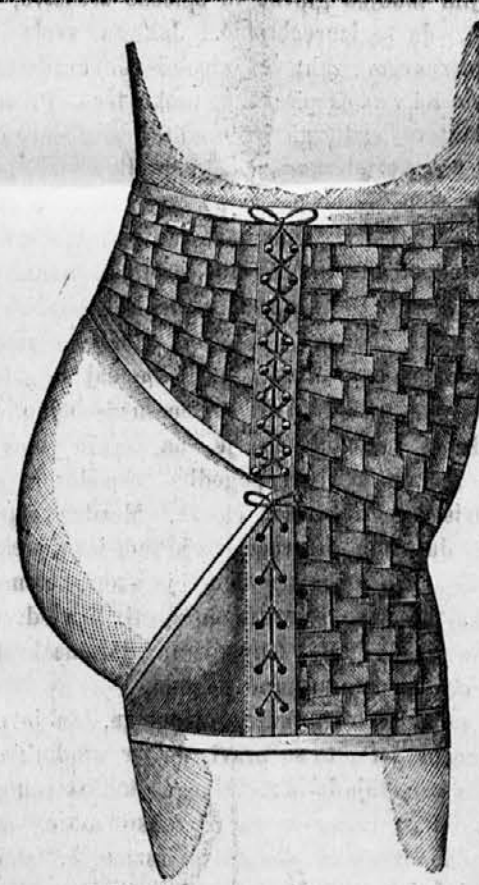
Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 1/10 litra.

Specijaliteti „Slovenec“ narodna grenčica
od K 1-10 do K 1-20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev
od K 1— do K 1-60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1— do K 2— liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna
nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer
steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco
Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Izdelovatelja kirurg. instrumentov
Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za
zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev
aparatorov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizi-
rane obveze in pamuka, kakor tudi nogavic za
krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke,
stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade
se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odred-
bah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se
točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim
obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Podružnica v Spljetu

v Ljubljani

Delniška glavnica:
2,000.000 kron.

priporoča: promese na 3% zem. kred. srečke II. em. po K 5-50, zrebanje 5. maja, glavni dobiček K 60.000—
3% zem. kred. srečke I. em. po K 5—, zrebanje 15. maja, glavni dobiček K 90.000—
4% og. hipotekne srečke po K 4—, zrebanje 15. maja glavni dobiček K 70.000—
og. premijske srečke, cele po K 12—, polovice po K 7—, zrebanje 15. maja, glavni
dobiček K 200.000—

Reservni fond:
200.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

Rentni davek plačuje
banka sama.

po 4¹/₂%

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naro-
čajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!